

Rapport Nr. 0622

Nota verdere verwerking

Analyse van een houtskoolmeiler uit de late
ijzertijd – vroeg-Romeinse periode

Oudsbergen, Bedrijventerrein
Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	Aanleiding vooronderzoek met verdere verwerking	2
2.1	Resultaten verdere verwerking	2
2.2	Afweging noodzaak verder onderzoek	3
3	Programma van maatregelen	4
4	Bibliografie	5

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2020-1343
Projectcode Onroerend Erfgoed		20201247
Locatie	Provincie	Limburg
	Gemeente	Oudsbergen
	Deelgemeente	Opglabbeek
	Straat	Industrieweg Noord – Nijverheidslaan – Bedrijfsstraat – Ophovenstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Oudsbergen
	Afdeling	2, Opglabbeek
	Sectie	B
	Percelen	914s, 914r, 920a, 912b en openbaar domein
Coördinaten		X: 231337.5 Y: 193493.5
		X: 234624.8 Y: 192137.6
Oppervlakte advieszones	Noordwestelijk bekken	8300 m ²
	Noordoostelijk bekken	5575 m ²
Oppervlakte bodemingreep advieszones	Noordwestelijk bekken	4750 m ²
	Noordoostelijk bekken	4120 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek met verdere verwerking

De aanleiding van verdere verwerking van een houtskoolmeiler, met name de waardering, analyse en datering, aan de westelijke advieszone te Oudsbergen Bedrijventerrein kadert in de uitvoering van het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de nota PEPEMANS, J. & VERRIJCKT, J. 2020: *Nota Oudsbergen, Bedrijventerrein*, Beerse met ID 16348 en projectcode 2020I247. De nota van het proefsleuvenonderzoek werd opgemaakt naar aanleiding van de opmaak van de archeologienota DE NUTTE, G., DEVILLE, T. & HOUBRECHTS, S., 2017 met ID 5358 en projectcodes 2017J83 en 2017J84. Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van geplande riolerings- en herprofileringswerken aan het leidingtracé Industrierweg Noord – Nijverheidslaan – Bedrijfsstraat – Ophovenstraat te Opglabbeek (Oudsbergen). Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.1 Resultaten verdere verwerking

Bij de opmaak van de nota werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het gehele plangebied. Op basis van dit onderzoek werd beoordeeld of er eventuele archeologische waarden aanwezig zijn, en wat hun aard, omvang en verspreiding is. Er werd gekeken of deze archeologische waarden verstoord werden én of er een potentiële kenniswinst te behalen was bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel was het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied vrijgegeven kon worden. Dit advies was bindend van zodra de nota is goedgekeurd door Onroerend Erfgoed. Uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werd er beslist om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling. De enige twee relevante sporen beperkten zich tot het uiterst westen van het plangebied, in één van de twee zones, en bleef beperkt tot twee houtskoolmeilers. Om een idee te krijgen van de datering, houtsoort, etc. werd wel beslist om één van de houtskoolmeilers (S1001) verder uit te werken door middel van de genomen staalnames. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden reeds uitvoerig gedocumenteerd in de nota PEPEMANS, J. & VERRIJCKT, J. 2020 (ID 16348) en kunnen dan ook daar geraadpleegd worden. Deze nota van verdere verwerking behandelt enkel de resultaten van de verdere verwerking van de houtskoolmeiler die in de noordwestelijke advieszone werd aangetroffen en de al dan niet maatregelen die daaraan verbonden zijn.

Naar aanleiding van het vinden van twee houtskoolmeilers tijdens het proefsleuvenonderzoek ter hoogte van het bedrijventerrein in Oudsbergen, is er geopteerd om houtskoolmeiler S1001 verder uit te werken. Met andere woorden is er een advies gegeven om de houtskoolmeiler te waarderen, te analyseren en te dateren.

Op basis van de uitgevoerde waardering, analyse, historische en archeologische informatie over houtskoolmeilers en landschapontwikkeling, kan gesteld worden dat het gaat om een kuilmeiler uit de overgang van de late ijzertijd naar de vroeg-Romeinse periode. Het uitsluitend gebruik van eik voor de aanmaak van de houtskolen wijst er niet alleen op dat eikenhout voorradig was in de directe omgeving van het plangebied, dat in bovengenoemde periode wellicht een door eikenbos gedomineerd landschap betrof, maar ook dat houtskool uit eikenhout een gegeerde brandstof was, vermoedelijk omwille van belangrijke eigenschappen zoals de hoge brandwaarde en de productie van gelijkmatige hitte over een lange tijd¹. Dit soort eigenschappen zijn van grote waarde voor productie- en verwerkingsprocessen waar zeer hoge temperaturen mee bereikt dienen te worden, zoals bv. bij metaalherwerking. In de nabije omgeving van de advieszone werden eerder al archeologische vondsten gedaan, maar die beperkten zich voornamelijk tot lithische artefacten uit de steentijd en middeleeuws aardewerk, gevonden tijdens veldprospecties. Op basis van het bureauonderzoek werd er een lage tot matige verwachting opgesteld voor bewoningssporen en/of begravingen van landbouwende gemeenschappen vanaf het Neolithicum/bronstijd tot en met het derde kwart van de 18de eeuw.² Binnen het plangebied werden met uitzondering van de houtskoolmeilers geen archeologisch relevante sporen aangetroffen, maar de aanwezigheid van de meilers wijst in elk geval wel op menselijke activiteit binnen de advieszone en in de omgeving in de late ijzertijd en vroeg-Romeinse periode.

2.2 Afweging noodzaak verder onderzoek

Bij de opmaak van de nota werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het gehele plangebied. Op basis van dit onderzoek werd beoordeeld of er eventuele archeologische waarden aanwezig zijn, en wat hun aard, omvang en verspreiding is. Er werd gekeken of deze archeologische waarden verstoord werden én of er een potentiële kenniswinst te behalen was bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel was het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied vrijgegeven kon worden. Dit advies was bindend van zodra de nota is goedgekeurd door Onroerend Erfgoed. Uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werd er beslist om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling. De enige twee relevante sporen beperkten zich tot het uiterst westen van het plangebied, in één van de twee zones, en bleef beperkt tot twee houtskoolmeilers. Om een idee te krijgen van de datering, houtsoort, etc. werd wel beslist om één van de houtskoolmeilers (S1001) verder uit te werken door middel van de genomen staalnames. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden reeds uitvoerig gedocumenteerd in de nota PEPEMANS, J. & VERRIJCKT, J. 2020 (ID 16348) en kunnen dan ook daar geraadpleegd worden. Uit het programma van maatregelen dat daaruit werd opgesteld, dat tevens in akte werd genomen door Onroerend Erfgoed, bleek dat enkel de verdere verwerking van deze houtskoolmeiler noodzakelijk was, maar geen verder veldonderzoek op de terreinen.

Deze verdere verwerking is ondertussen uitgevoerd. Daarbij konden alle vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord worden. Er kan dus ook gesteld worden dat de kenniswinst die men uit deze verdere verwerking kon halen, bereikt is, met name de waardering, datering en de identificatie van het houtskool waaruit een analyse volgde over historische en archeologische informatie over houtskoolmeilers en landschapontwikkeling binnen het plangebied. Het onderzoeksdoel werd succesvol bereikt, gezien het kenniswinstpotentieel van de onderzoeken volledig bereikt werd. Een uitvoerige rapportage van de resultaten is te vinden in het verslag van resultaten.

---

¹ DE BEENHOUWER, J. & ARCKENS, M. 2019.

² DE NUTTE, G. et al. 2017.

Aangezien er geen verdere kenniswinst meer te halen valt uit de ingezamelde stalen van de houtskoolmeilers, en het onderzoeksdoel voor verdere verwerking dat werd vooropgesteld in het programma van maatregelen PEPEMANS, J. & VERRIJCKT, J. 2020 met ID 16348 bereikt werd, zijn alle onderzoeken afgerond en dient er geen verder onderzoek meer plaats te vinden.

J. Verrijckt bvba adviseert dan ook geen verder onderzoek en geen verdere verwerking nu de onderzoeksdoelen behaald zijn.

3 Programma van maatregelen

Op basis van de uitgevoerde verdere verwerking kan geconcludeerd worden dat er geen verder onderzoek noodzakelijk is. Op basis van de uitgevoerde verdere verwerking is met voldoende zekerheid het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek bepaald. Tevens werden alle vooropgestelde onderzoeksdoelen bereikt met het uitvoeren van de verdere verwerking die werd geadviseerd in PEPEMANS, J. & VERRIJCKT, J. 2020.

4 Bibliografie

DE BEENHOUWER, J. & ARCKENS, M. 2019. *Twee houtskoolmeilers uit de late ijzertijd in Zoerle-Parwijs (Westerlo)*, Fodio Rapport Folio 24, Wijnegem.

DE NUTTE, G., DEVILLE, T. & HOUBRECHTS, S. 2017. Industrieweg Noord, Industrielaan, Bedrijfsstraat en Ophovenstraat te Opglabbeek (gem. Opglabbeek). Programma van Maatregelen, ArcheoPro Rapporten 368, Hasselt.

DE NUTTE, G., SIMONS, R., DEVILLE, T. & HOUBRECHTS, S. 2017. Industrieweg Noord, Industrielaan, Bedrijfsstraat en Ophovenstraat te Opglabbeek (gem. Opglabbeek). Archeologienota door middel van een archeologische Bureaustudie en landschappelijk booronderzoek, ArcheoPro Rapporten 368, Hasselt.

PEPERMANS, J. & VERRIJCKT, J. 2020. *Nota Oudsbergen, Bedrijventerrein*, J. Verrijckt rapport nr. 0447, Beerse.